
Софийски университет “Св. Климент Охридски”

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” в професионално направление 3.6 “Право” (Криминалистика)

Автор на дисертационния труд: Искра Владкова Владова-Недкова – докторант към катедра НПН в ЮФ на СУ.

Тема на дисертационния труд: “Методика за разследване на престъпления, свързани с наркотици”.

Рецензент : проф. д.ю.н. Костадин Кирилов Бобев

Представената за рецензия дисертация е в обем от 271 машинописни страници, включващи увод, три глави, заключение и библиографска справка. Отделно са посочени като приложение изследваните 185 наказателни дела по описите на СРС и СГС. Цитираната литература съдържа общо 101 заглавия, от които 26 на латиница. По темата на дисертацията са публикувани две научни статии – в сп. Норма и Информационен бюлетин на АМВР

1. Актуалност и значимост на разработения научен проблем.

Дисертационният труд е с **подчертана и безспорна актуалност**, поради факта, че през последните 25-30 години се запазва трайната тенденция на високи нива на наркопрестъпността и, особено тази която има организиран и трансграничен характер. Геостратегическото положение на България прави проблема особено остър като се има предвид, че страната ни не само е територия, през която се пренасят и

разпространяват естествени и синтетични наркотици, но се утвърждава и като производител и износител на различни синтетични видове дрога и силноупойващи вещества. По тази причина тематиката, която докторантът е избрал се явява убедително дисертабилна, а изследваният проблем, свързан с процесуалните аспекти на разследването заслужават самостоятелни, целенасочени и задълбочени анализи и оценки, които Искра Владова-Недкова е постигнала по много добър начин.

2. Обща характеристика на дисертационния труд.

Значимостта на дисертационния труд се определя от няколко основни фактора, заложили както в поставените цели на дисертацията, така и в задачите, които се решават с тяхното реализиране. Посъществените са:

- Разработката е насочена към създаване на съвременна частна методика за разследване на наркопрестъпления, характеризираща се с нови подходи и тактически способности, отговарящи както на традиционни, така и на нетипични следствени ситуации за готвещи се и извършени престъпления;

- Докторантът систематизира различните характеристики на наркотичните вещества, както и тенденциите през последните години за по-голямо разнообразие и изобретателност при производството и разпространението им. Очертани са както криминологичните и наказателноправните характеристики, така и съвременните криминалистични методи и технически средства за откриване, изземване и лабораторен анализ на наркотици и техните аналози;

- Искра Владова-Недкова прави конкретни препоръки към разследващите органи, прокуратурата и съда за подобряване планирането и организирането на различни действия по разследването и съдебни

следствени действия, свързани с производството, съхраняването, транспортирането и разпространението на наркотични вещества;

- Дефинирани са обектът и предметът на изследването, отразяващи националните и международни правни аспекти и нормативни актове, визиращи наказателно-процесуалните насоки и тенденции, очертаващи необходимостта от активно международно сътрудничество чрез структурите на Интерпол и Европол;

3. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд.

3.1 Новост за науката

- В представената за рецензия дисертация за първи път, аргументирано и всеобхватно се прави задълбочено ретроспективно обобщение и оценка на наши и чуждестранни разработки и теоретични постановки за легалните дефиниции, използвани по отношение на термини и понятия, свързани с наркоманията и наркопрестъпността. Посочени са и критериите, според които се класифицират различните видове наркотични и силноупойващи вещества. В глава първа е направен системен анализ на възможните и реални способности за добиване и производство на такива вещества на наша територия, техните свойства и начини за употреба. За първи път са систематизирани и обобщени психотропните ефекти върху организма на наркозависимите, фазите на увеличаващата се зависимост, както и външните симптоми при предозиране;

- От криминологична гледна точка са изследвани и обобщени най-съществените особености на разпространението на проектираните наркотици, както и насоките на Европейската система за ранна профилактика (EWS). Съществен въпрос според авторката е употребата

на формално незабранените дизайнерски дроги и новите способности за тяхното прилагане и разпространение;

- Важно място в дисертационния труд са намерили специфичните подходи при образуване на досъдебно производство, когато предпоставките за законен повод са съобщения на информатори, които могат да бъдат както добросъвестни сътрудници, така и криминално ориентирани лица с противоречива мотивация;

- В глава втора докторантът представя свои оригинални виждания относно изграждането и проверката на следствените версии като криминалистичен подход, който въпреки че няма процесуална сила, води до изключително добри резултати. Анализирайки оперативната и следствена практика, а и от своя няколкогодишен опит в областта на разследването по наказателни дела, авторката на дисертационния труд отчита за погрешен подхода да се работи само по една следствена версия, защото много често в последващите следствени действия се налага изграждането и проверката на нови частни версии;

- Във връзка с използването и прилагането на различни способности за доказване, Искра Влагова прави съществени предложения *de lege ferenda* по отношение на огледа на различни обекти и лица, претърсването и изземването както на наркотични вещества и прекурсори, така и на лабораторните пособия, инсталации, опаковачни материали и други вещи и предмети, използвани за производство, разфасоване и камуфлиране на по-малки количества. По отношение на разпита на обвиняеми и свидетели се предлагат нови подходи за подобряване на вербалната и невербалната комуникация с лица, отказващи да дават показания, ако не им се гарантира анонимност и безопасност;

3.2 Обогаляване на съществуващите знания

- На базата на цялостно проучване, съпоставяне и оценка на същността на разпита, докторантката извежда като главен проблем въпроса за задълбочено опознаване и вникване в поведенческия характер на обвиняемия. Активирането на запомнените от обвиняемия и свидетеля събития за наркопрестъплението е важен тактически въпрос за разследващия полицаи и следователя, което налага добро познаване на различните подходи при разпита на всеки участник в организираната група. Компетентно и целенасочено трябва да се прилагат методите за “смяна на реда за възстановяване на престъпното събитие”, “смяна на перспективата на местопрестъплението”, “използване асоциативната памет” и други;

- В раздел втори на глава трета се класифицират и групират най-важните експресни и лабораторни изследвания, касаещи наркотичните вещества и техните аналози. Въпреки че в дисертационния труд не се дават предимства на определени експертизи, значението на химичните, физико-химичните и токсико-химичните експертизи според докторанта е безспорно. В дисертацията се отделя специално внимание на полевите тестове за определяне признаците и качествените характеристики на различните наркотични вещества, процентното съдържание на чистата субстанция, както и на изискванията за вземане на средна проба при откриване на по големи количества наркотици;

- Разкриването и разследването на престъпната верига от организирани групи може според авторката на дисертационния труд да има добър ефект, ако компетентно и навреме се назначат дактилоскопни и ДНК експертизи. Това е така, защото пръстовите отпечатьци и биологичния клетъчен материал имат пряка доказателствена стойност и информация за съприкосновение на обвиняемите с опаковки, лабораторни

пособия и автомобили, с които се транспортират внесените нелегално и произведените у нас наркотици. Специално място в дисертацията е отделено на съдебномедицинските и съдебно-психиатричните експертизи, разгледани като задължителни по чл. 144, ал.2 от НПК, когато е налице съмнение относно причините за смъртта на наркозависими, вменяемостта и способността на обвиняемия правилно да възприема фактите по делото и да дава достоверни обяснения по тях;

- Много съществени са изводите и препоръките, които докторантът дава в заключителната част на дисертацията. Направен е важен извод, че успешното противодействие на наркопрестъпността и реализирането на наказателната отговорност спрямо извършителите са най-ефективния начин за превенция на тези тежки престъпления против народното здраве. Често престъпленията, свързани с наркотици се съпътстват с извършване на други престъпления като убийства, въоръжени грабежи, унищожаване или повреждане на чуждо имущество. Затова именно Искра Владова предлага професионално да се прилагат способите за защита на информаторите, изготвяне на програми и политики за безкомпромисна борба с наркопрестъпността, конфискуване на приходи, придобити от производство и разпространение на наркотични вещества;

Дисертационният труд на Искра Владова-Недкова има безспорна практическа насоченост. Резултатите от научните изследвания и обобщения могат да бъдат непосредствено прилагани както в работата на разследващите органи и съда, така и в процеса на обучение на студенти по Право и Национална сигурност във Висшите училища и колежи.

По отношение **структурата и съдържанието** на представения автореферат, той напълно съответства на дисертационния труд. Изложени са целите, които авторката си е поставила с разработването на своята

дисертация и задачите, които се реализират в областта на разследването и съдопроизводството на престъпления, свързани с наркотици.

4. Критични бележки и препоръки

Към предложения за рецензиране труд могат да се направят някои незначителни бележки :

1. Не малка част от цитираните литературни източници се ползват като общи теоретични постановки, а не като научни трудове, свързани с конкретната проблематика на дисертационното изследване.

2. Полезно би било авторката на дисертационния труд да представи в графичен вид емпиричната информация от изследваните наказателни производства - вид на наркотичните вещества, престъпления с организиран характер, трансгранични престъпления и свързаните с тях международни експертизи и други.

5. Заключение

Актуалността и научните приноси на разработения дисертационен труд са бесспорни. Аналитичният подход, както и доброто познаване на разработената проблематика са дали възможност на авторката да направи задълбочено изследване на съществен за правораздавателната ни система проблем. Подходът на Искра Влагова при формулиране на понятията за “психотропните ефекти”, “проектираните наркотици”, ”дизайнерски дроги” “критерии за класифициране на наркотичните вещества”и други, напълно съответстват на нормите на Европейската система за ранна профилактика и Европейската работна мрежа на криминалистичните институти (ENFSI).

Изложените научни приноси и направените многостранни анализи на престъпленията, свързани с наркотици ми дават основание да дам висока оценка на разработения от Искра Влагова-Недкова труд и да определя неговата теоретична и приложна стойност като напълно отговарящи на

изискванията за придобиване на **образователната и научна степен “доктор”**.

6. Оценка на дисертационния труд

На основание на изложеното давам **категорична положителна оценка на разработения от Искра Владково Владова-Недкова дисертационен труд** и в съответствие на чл.14 от ЗРАСРБ и чл.43 от ППЗРАСРБ чрез уважаемото жури да бъде предложено на Ръководството на СУ “Св.Кл.Охридски” да утвърди защитата като успешна.

Отп. в 3 екз.

№ 1, 2 и 3 – СУ

Рецензент:

/проф. д.ю.н. К. Бобев/